

no assenyalat ni a Aragó ni en mossàrab, *DECH*, s. v.); tampoc es veu lligam fonètic possible amb un NP (hapax) *Curtesinda* (doc. ribag. de 887, Abadal, *P. i R.*, 329, potser germ. en -SIND, però problemàtic). Inclinem-nos per veure-hi un allòtrop del nostre KORTIKIDE: en llengua d'accentuació làbil com el basc podria resultar de *Kortezide > *Cort(e)id*, -tit.

¹ Amb una nota dient que era prop de Guils del Cantó. La Vall de Noves es forma per la confluència de la de Guils amb la de Taús i La Guàrdia, que li ve del Sud; de Guils a Noves, uns 6 k. — ² Us sonen les orelles, amic G.? Grammont en sabia més que vós i jo. — ³ Potser tornaré a parlar de *Tavarcida*, a propòsit del problema més incert del llunyà *Tavertet* — són noms que s'assemblen — però val més ajornar-ho: perquè mai un borni no serà guiat per un cec, ni el cec no pendrà per pigall un borni; mentre que amb *Cortiuda* hi ha palès lligam, formal i geogràfic. — ⁴ Fraseologia pròpia de tants països de grans muntanyes: *il Sotto-porta*, i *il Sopraporta* són les dues grans divisions del reto-romànic de Val Bregaglia; recordo noms semblants, a la Sobre-selva, en el Ladino Dolomítico i en els Andes xileno-argentins.

CORTÓ

Cartons de l'Arís, partida del terme de Bolquera (Alta Cerdanya) (XXIII, 121.22).

Cartró, masia en el terme de Bellprat (Anoia) (NL recollit per JCor. el 20-XII-1931).

Can Cartró, masada del terme de Subirats (Alt Penedès). Oït *kan kartró* a Sant Sadurní per Casac. (c. 1920) i al lloc mateix Casac. i Cor. 1953 ss.

Riera de les Cartrolines, partida del terme de Varcisses (Vallès Occidental).

Collet del bosc de Cortoners, entre l'Argentera i Alforja (Baix Cp.Tarr.).

ETIM. Tots els NLL que hem aplegat en aquest article són formes dissimilades de *cortó*, derivat de *cort* (de bestiar) que a Andorra designa bordes i pasturatges de les altes valls sols accessibles de juny a setembre, *DECat* II, 979b35-51; el darrer n'és derivat encara amb -o-, en els altres hi ha repercussió de *r* en forma igual que en les formes corrents *cartró*, *cart(r)olina* derivats de *carta*. J. F. C.

CORTSCASTELL

Cortscastell és el nom d'un antic llogaret prop de Gerri de la Sal (Alt Pallars), entre Puiol i Montcortès, en la rodalia anomenada tradicionalment *Pla de Cortis*. Està edificat en una fondalada, al voltant d'una enorme rocaça d'uns 7 o 8 m. d'alçada que sembla haver-se després d'algun turó més elevat. Sota mateix d'aqueixa roca hi ha una construcció que ha pogut formar part de l'antic castell. Separada uns pocs metres es troba una petita església romànica, del S. XI, dedicada a Santa Ana, amb un preciós campanar de forma cilíndrica. Madoz escriu el nom *Coscastell*, ens in-

forma que el seu terme limita amb Bretui, Peramea, Puiol i Peracalç i ens diu que la seva població és de «4 vecinos, 21 almas» (Madoz, *Diccionario Geográfico*, s. v.).

⁵ Hem pogut recollir (Terrado, 1992) el nom de tres cases tradicionals: *Txangre*, *Sabater* i *Marrantxa*. Com en altres pobles pallaresos, l'emigració va fer que el lloc quedés despoblat, però un matrimoni jove (un basc i una andorrana) ha vingut a repoblar-lo, ocupant casa Txangre.

PRON. POP.: *kuskastél*, oït per Terrado a Puiol, Montcortès i Peramea; *puskastél*, oït per Terrado a Cabdella i a Enseu. A Peramea ens digueren que el nom era *kuskastél* i que els de Gerri en deien *puskastél*. El testimoni dels actuals habitants del lloc no pot servir-nos, donat que són gens vinguda de fora, però ens digueren que «el nom és *korskastél*, la gent diu *kuskastél* i a Montcortès hi ha qui diu *pučkastél*».

PARÒNIMS. Pel que fa al segon element, tinguem presents els noms *Erill-Castell* (Alta Ribagorça) i els tres *Buscastell* estudiats supra.

DOC. ANT. a. 949: «*Curtes castello* cum suis terminibus, et alios villares Casas veteras et Casas raras [leg. *novas* obvive], et ipso Puiolo et Junchario» (Abadal, *P. i Rib.*, doc. 160, lín. 42); a. 1083: «de placitis de *Curtes castel* ipsam terciam partem» (Puig i Ferreré, *Cart. Gerri*, 29, lín. 13); a. 1122: «Sig + num Berengarii presbiteri de *Curticastello*» (Puig i Ferreré, *Cart. Gerri*, 117, lín. 28); a. 1164: «in territorio de Cortis

²⁵ omnes ecclesias --- ecclesiam Sancte Marie de *Curto-castello*» (Puig i Ferreré, *Cart. de Gerri*, 153, 20); a. 1338: «R. Tolsana de *Cortscastell*» (Puig i Ferreré, *Cart. Gerri*, 338, p. 231).

ETIM. De CORTIS CASTELLUM 'castell de Cortis', amb *Cortis* genitiu del llatí CO(H)ORS, -RTIS (cf. *DECat*, s. v. *Cort*). En el volum de l'*Onomasticon* dedicat a les Illes Balears es donen ja raons per aquesta etimologia: «El de dos pobles antics de l'alt Pallars, ens mostra que no ens ha de sobtar un compost format amb col·locació del mot *castell*, o CASTELLUM, en segon lloc. *Erill-Castell* la vetusta fortalesa dels nobles barons d'Erill (entre la vall de Boí i la del Flamicell); i *Cortscastell*, vell poblet agregat a Montcortès, entre Gerri i Tremp: el fet de ser al bell mig de la comarqueta coneguda pel «Pla de Cortis» ja mostra que aquí tenim el prolongament d'una combinació CORTIS CASTELLUM el 'Castell de Cort', amb CO(H)ORS o -RTIS en cas genitiu» (s. v. *Buscastell*, p. 79).

⁴⁵ El nom del Pla de Cortis és força antic: un document de l'any 817 ens parla del «territorio *Cortetano*» (Abadal, *Pallars i Ribagorça*, doc. 3, lín. 6) i un altre de l'any 839 diu: «area quam vocant area de Gerre sive de *Cortis*» (Abadal, *Pallars i Ribagorça*, doc. 10, lín. 19). ¿Quin sentit hem d'atribuir a aquest CORTIS (II. COHORS)? L'accepció 'corral' 'estable per al bestiar' és ben coneguda en català i no podem rebutjar-la totalment. Però serà millor pensar, amb En Coromines, en les accepcions 'domini rural' o 'casa rústica senyorial', a les quals havia arribat el mot en època medieval, partint d'una noció com 'clos rústic o adjacent a